

Простирање пламена у турбулентној струји

Турбулентно струјање:

- процес је интензивнији
- брзина простирања пламена је знатно већа.

Фронт пламена:

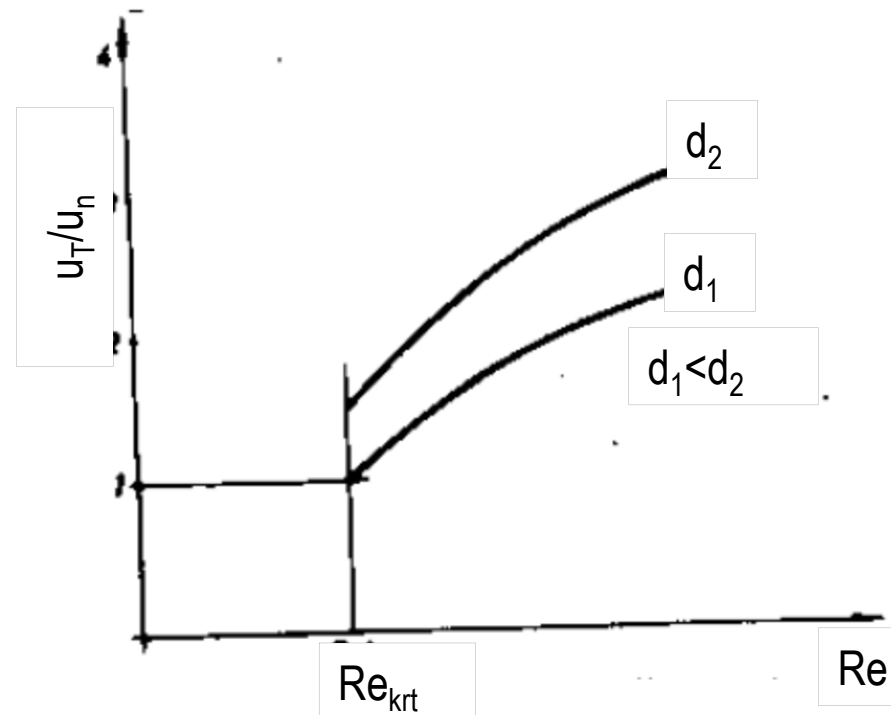
- ламинарни режим - једна глатка равна површина
- турбулентни режим - фронт пламена се мање или више повија и разбија у већи број независних сегмената (у зависности од степена турбуленције).

Простирање пламена у турбулентној струји

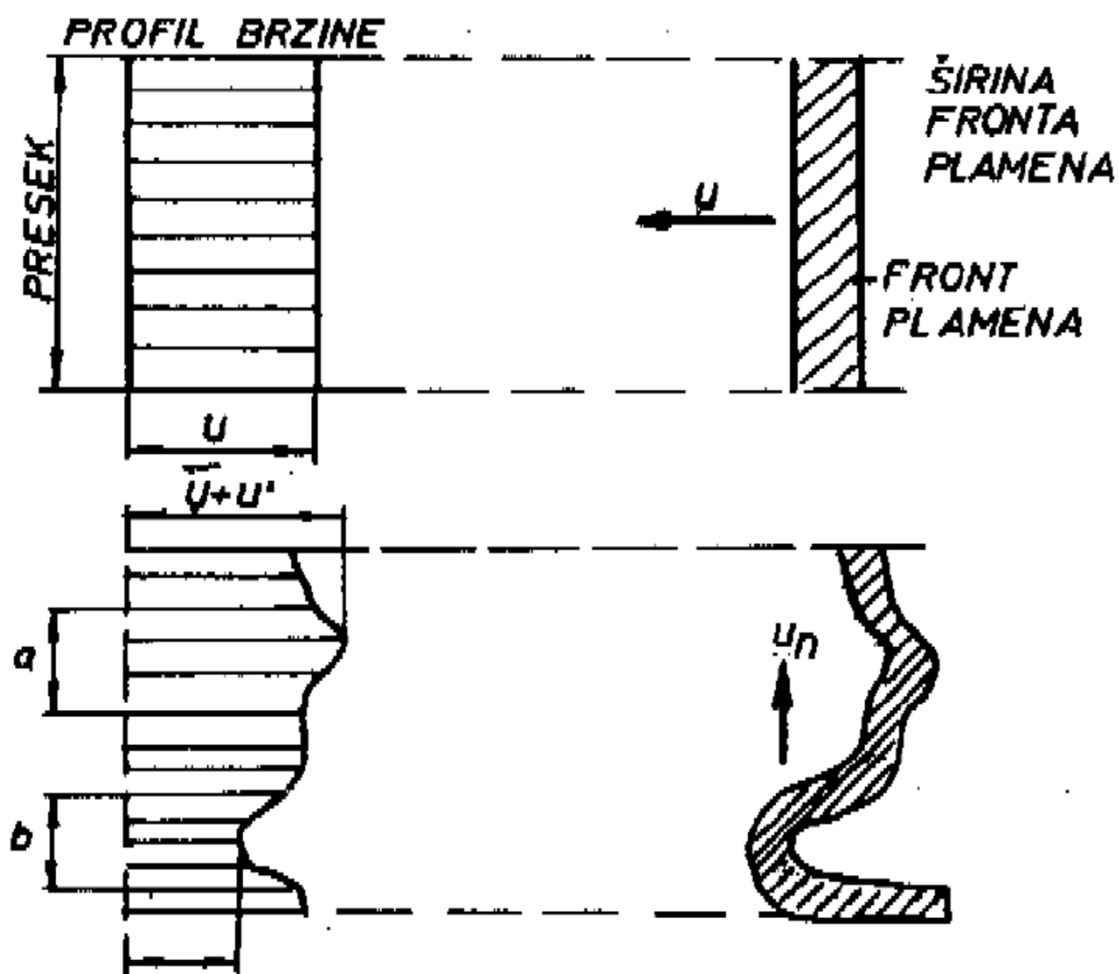

Турбулентни режим:

- размена топлоте се одвија кроз премештај читавих елементарних запремина
- брзина простирања пламена је значајно већа.

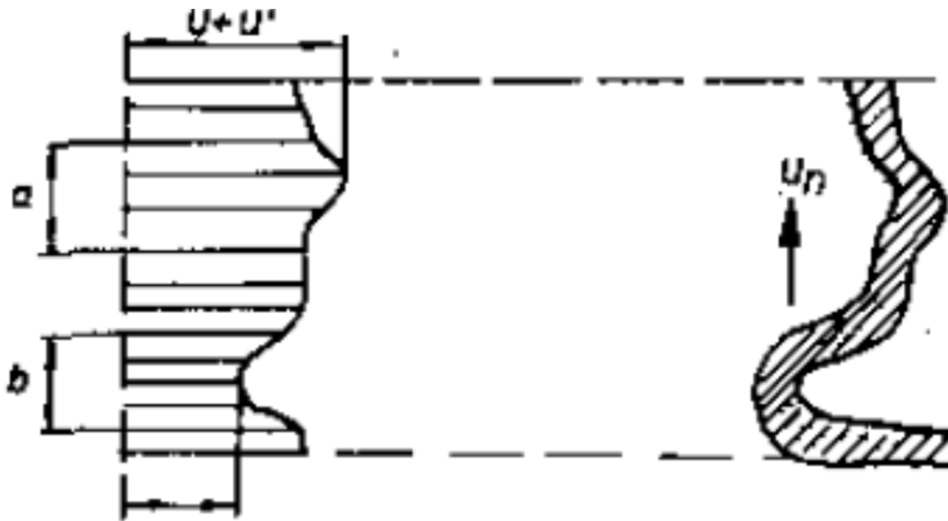
Простирање пламена у турбулентној струји

При ламинарном струјању фронт пламена је раван и остаје стационаран ако је брзина гаса једнака брзини сагоревања.

У зависности од степена турбуленције фронт пламена се мање или више повија или се разбија у већи број независних сегмената.

Простирање пламена у турбулентној струји

Турбулентан пламен је стационаран ако се:

- брзина струјања повећава у сразмери са турбулентном брзином сагоревања (u_T)
- средња брзина струјања ($\bar{u}$) изједначи са брзином сагоревања (u_T)

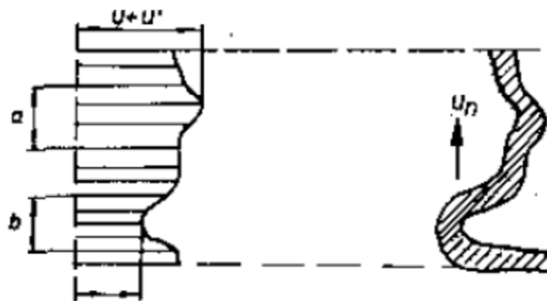
Површина фронта пламена је пропорционална флукуацији брзине $\pm u$.

- Тренутна брзина (u) једнака је збиру средње брзине ($\bar{u}$) и пулзационе брзине (u').
- Пулзациона брзина може имати смер супротан смеру струје.
- Површина турбулентног пламена по јединици површине попречног пресека струје је већа од одговарајуће површине ламинарног пламена.

Простирање пламена у турбулентној струји

Мала турбуленција:

- утиче на зону реакција – повећан пренос слободних радикала, атома и топлоте
- брзина простирања пламена је већа од брзине простирања ламинарног пламена
- брзина простирања пламена је пропорционална брзини струјања.

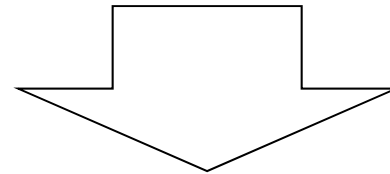
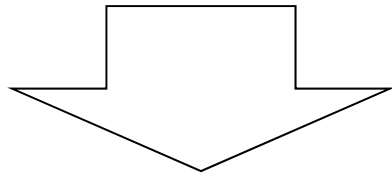
Велика турбуленција:

- значајно повијање пламена
- повећава се ефективна површина пламена и брзина сагоревања
- доводи до цепања фронта пламена, тако да не постоји континуална зона фронта пламена
- брзина простирања пламена зависи од флукуације гасне струје, а мало зависи од састава смеше.

Простирање пламена у турбулентној струји

Карактеристичне величине:

- пречник вртлога l
- дебљина фронта пламена δ

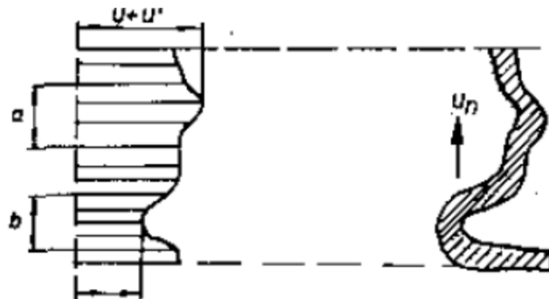

Мала турбуленција:

- $l < \delta$

Велика турбуленција:

- $l > \delta \rightarrow$ цепање фронта пламена

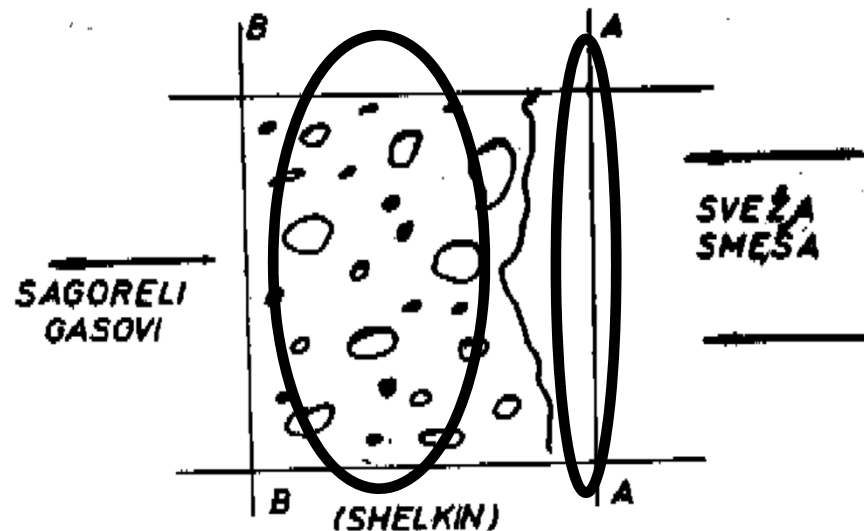

Простирање пламена у турбулентној струји

Дебљина турбулентног пламена је знатно већа у односу на ламинарни пламен.

Турбуленција се јавља у непосредној близини ламинарног фронта пламена и затим се повећава до максималне вредности. У непосредној близини несагорелог гаса интензитет турбуленције је знатно мањи у односу на интензитет у пламену.

Структура пламена за случај велике турбуленције

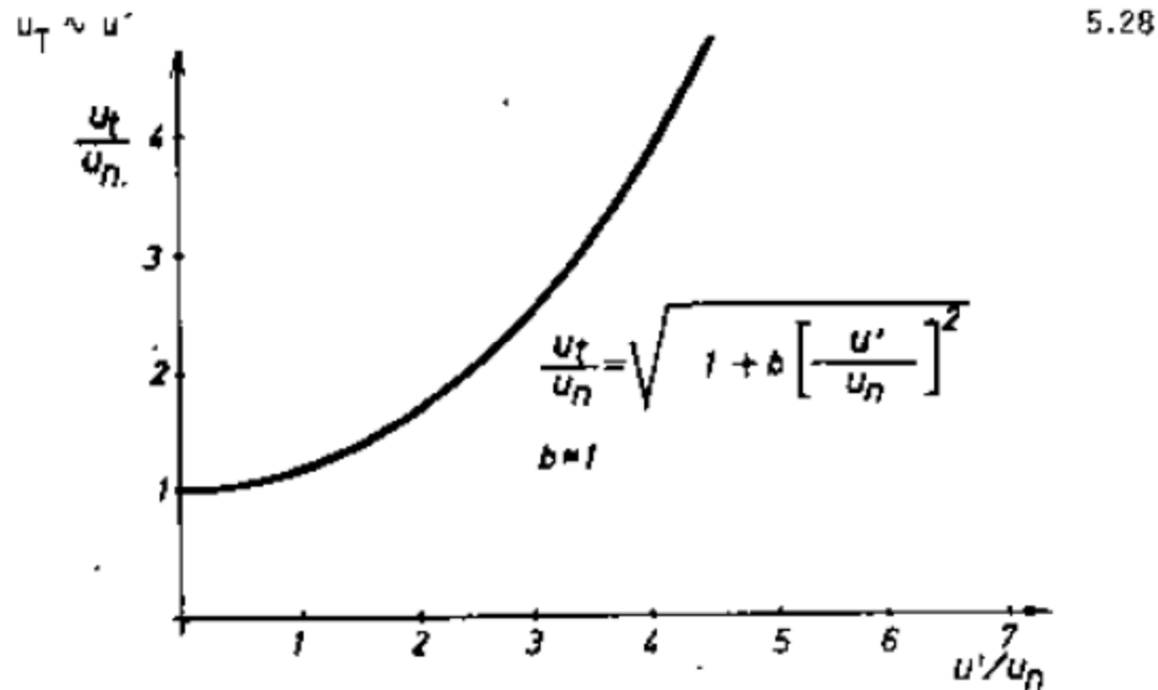

Простирање пламена у турбулентној струји

За мали интензитет турбуленције ($l < \delta$),
узима се у обзир и молекуларна
дифузија

- l_1 – елементарни помак честице

Простирање пламена у турбулентној струји

- Турбулентна брзина сагоревања у зависности од интензитета турбуленције

Простирање пламена у турбулентној струји

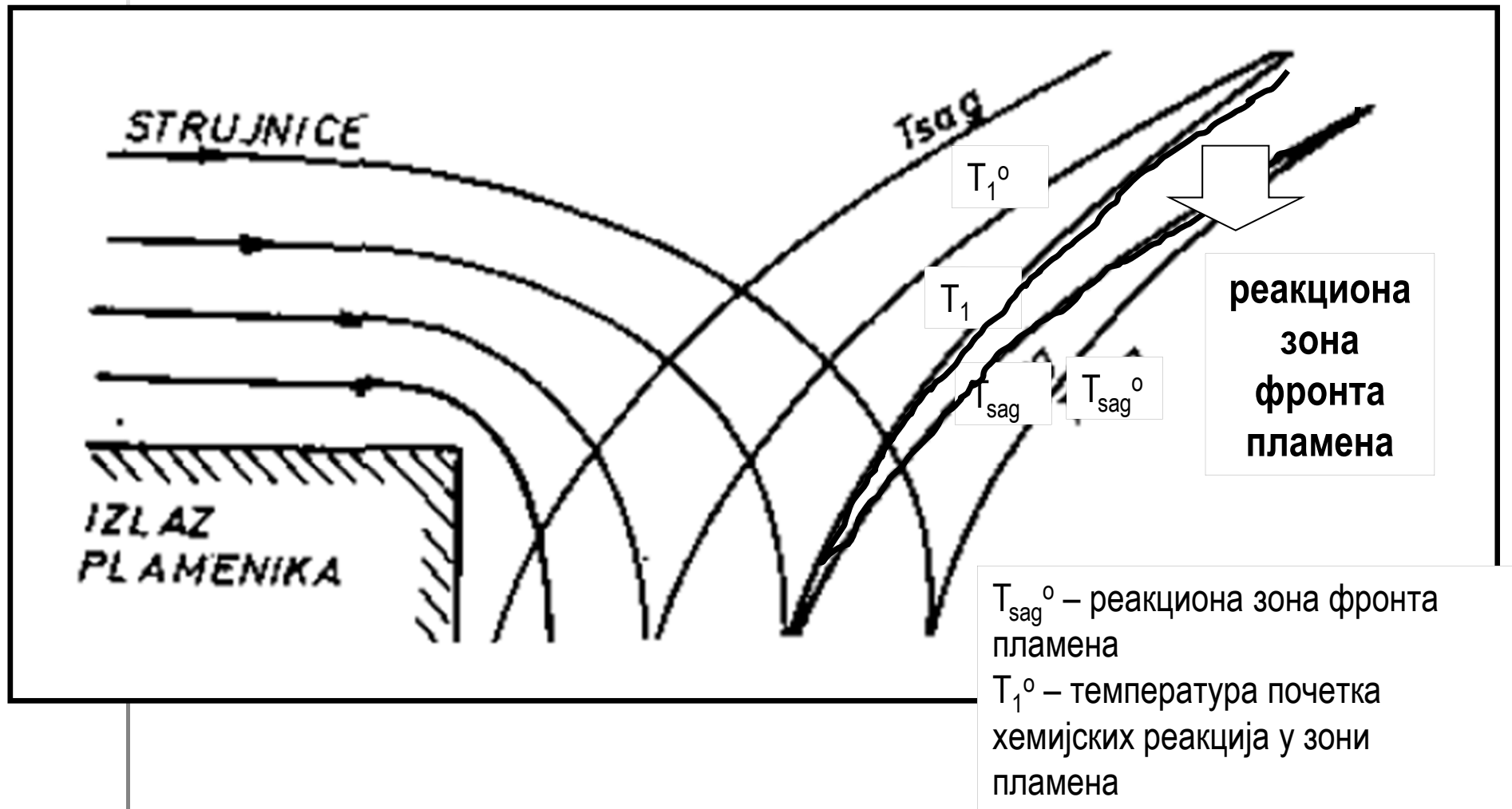
- У случају јако турбулентног пламена већи део кинетичке енергије изазване око ламинарног пламена се трансформише у енергију турбуленције.
- У непосредној близини несагорелог гаса интензитет турбуленције је знатно мањи од неке средње вредности у пламену.

Струјна стабилизација фронта пламена

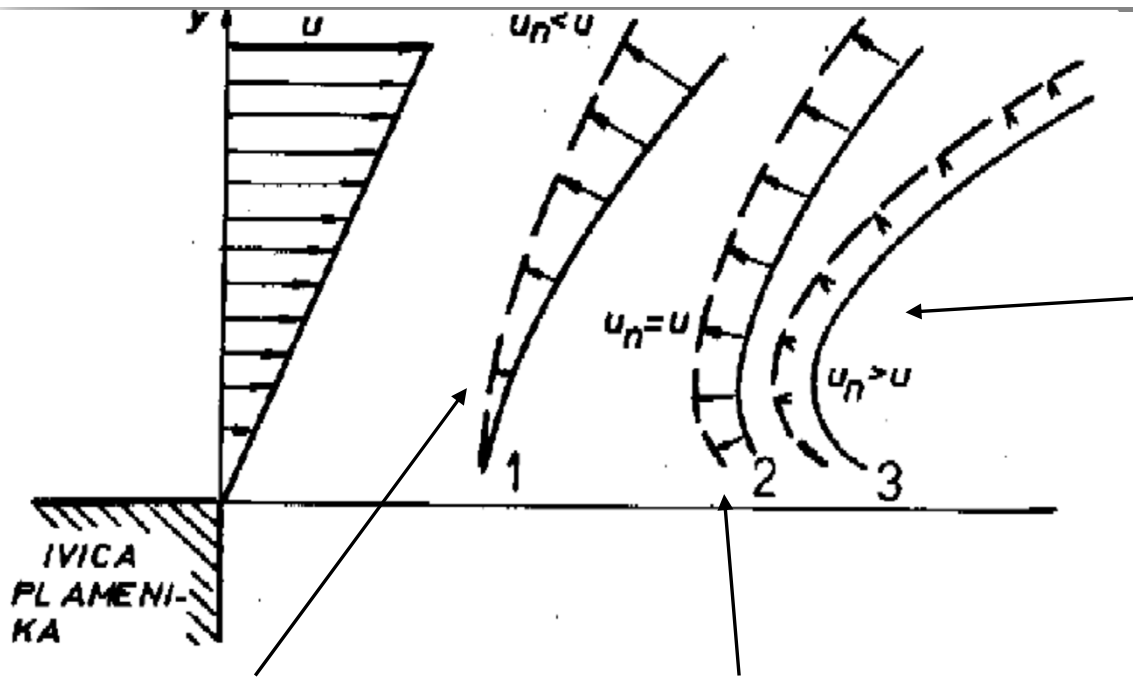

- Брзина струјања (u) и брзина сагоревања (u_n) утичу на положај фронта пламена у односу на излаз из горионика.

Струјна стабилизација фронта пламена

Струјна стабилизација фронта пламена

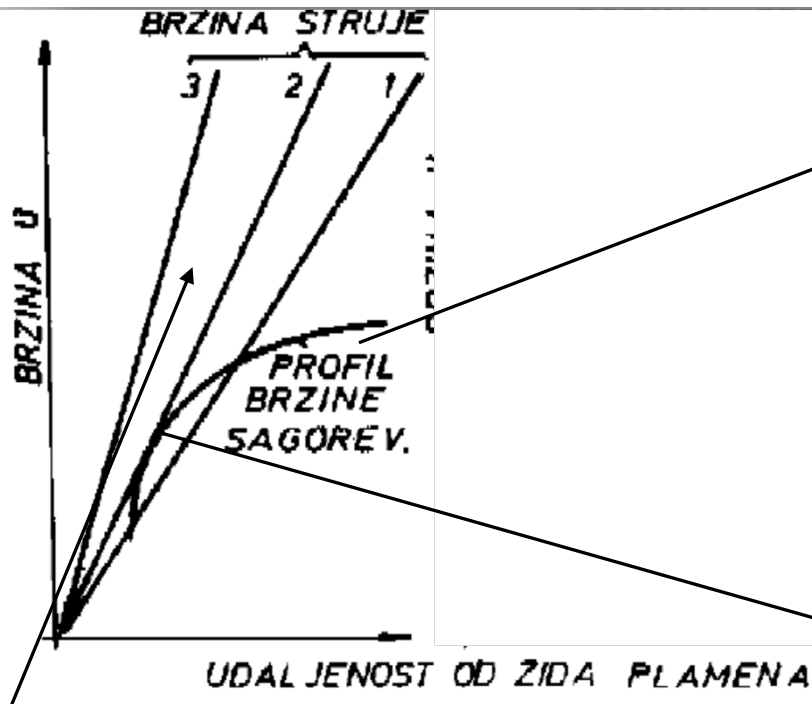

Брзина сагоревања већа од брзине струјања, тако да се пламен повија према равнотежном положају.

Брзина струјања је у свим тачкама већа од брзине сагоревања и фронт пламена се повија уназад под дејством струје гаса

Померање фронта пламена у правцу струјања утиче на смањење губитака топлоте и због тога се повећава брзина сагоревања све док се не изједначи са брзином струјања. Фронт пламена је у равнотежи.

Струјна стабилизација фронта пламена

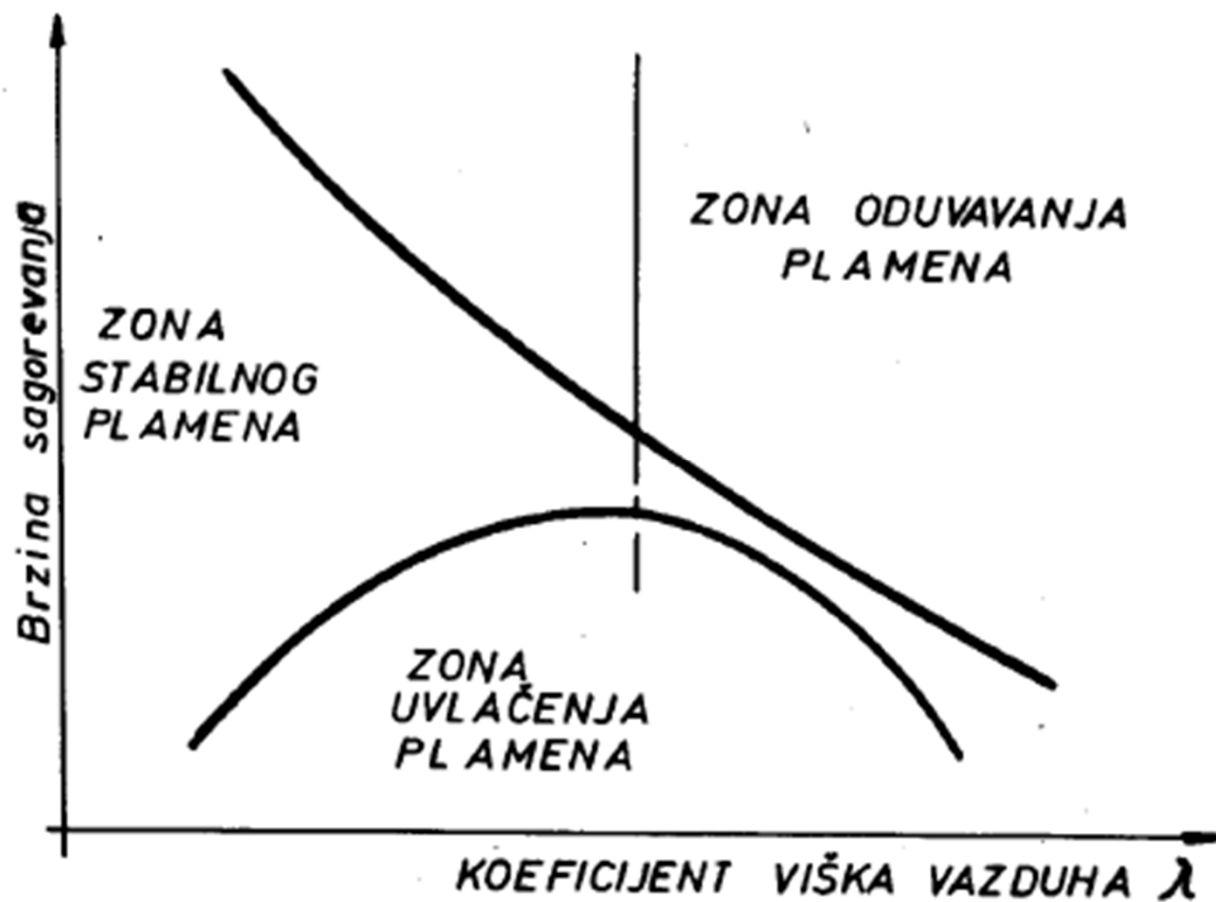

Брзина сагоревања је већа од брзине струјања, фронт пламена се враћа унатраг – увлачење фронта пламена

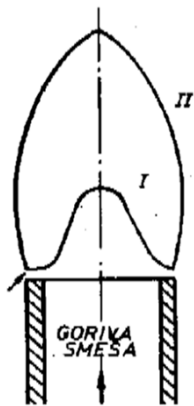
Гранично стање, профил брзине сагоревања тангира криву брзине струјања

Брзина струјања је већа од брзине сагоревања и фронт пламена се помера у даљину. Стабилно сагоревање. Са повећањем брзине струјања, фронт пламена се удаљава све до критичне вредности брзине струјања када долази до одувавања пламена.

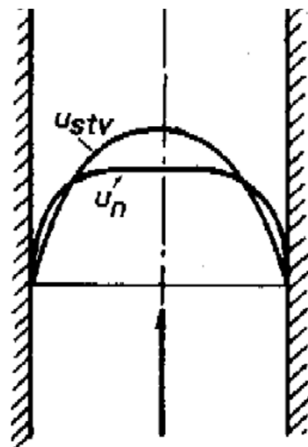
Стабилизација фронта пламена

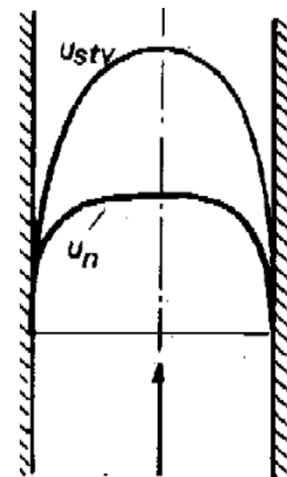
Фронт пламена

Профил пламена на излазу из горионика

Увлачење пламена

Одувавање пламена

Сагоревање гасовитих горива

Степен сагоревања - утицајни параметри

- Састав смеше
- Брзина струјања смеше
- Хомогеност смеше
- Почетна температура горива и ваздуха
- Присуство инертних компоненти у смеши
- Топлотни губици
- Начин припаљивања смеше
- Специфичности ложишта и фронта пламена
- Температура сагоревања у ложишту

Време сагоревања гасовитог горива

- Време потребно за образовање смеше
- Време потребно да се смеша загреје до температуре паљења
- Време потребно за одвијање хемијских реакција

$$t_{sag} = t_m + t_{pr} + t_{HR}$$

$$t_{sag} = t'_m + t_{HR}$$

$$t_{sag} : t_m$$

Сагоревање гасовитих горива

- У дифузионој области (дифузионо сагоревање)
- У кинетичкој области (кинетичко сагоревање)
- У прелазној области (комбиновано сагоревање)

Начини увођења гаса и ваздуха

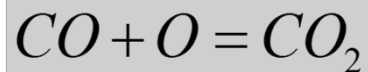
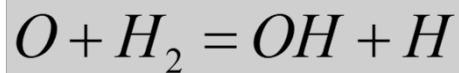
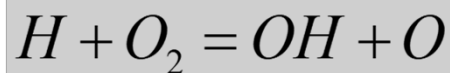
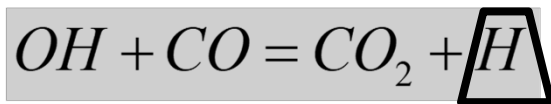
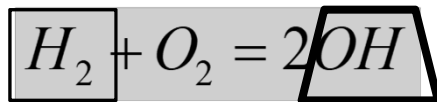
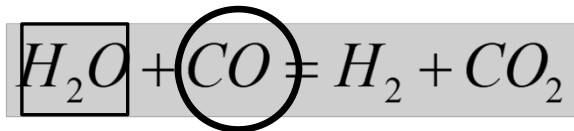
- Паралелна струја гаса и ваздуха, угао сусретања струја 0° .
- Попречна струја гаса или ваздуха на другу струју, угао сусрета струја од 30 до 90° .
- Супротносмерно струјање гаса и ваздуха, угао сусрета 180° .

Сагоревање гасовитих горива

- Брзина сагоревања гасовитих горива је велика услед дејства молекуларне и турбулентне дифузије – скраћују се фаза мешања и предгревања гориве смеше.
- Ланчане реакције се одвијају брзо због високих концентрација и температура.
- У горивој смеси јављају се водоник, угљен моноксид, метан и други угљоводоници.

Сагоревање угљен монооксида

Присуство водене паре и водоника игра значајну улогу у процесу сагоревања угљен монооксида, јер обезбеђује формирање носилаца реакције (ОН и Н), који су услов за даљи ток реакције

Сагоревање угљоводоника

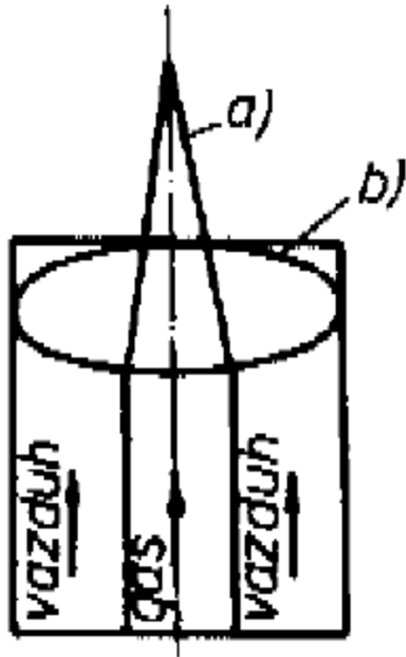
- Сагоревање угљоводоника се одвија кроз читав низ сложених ланчаних реакција.
- Карактеристично је да ове реакције имају дугачак период индукције – почетне реакције су споре и пораст температуре је спор.

Дифузионо сагоревање

- Процес где се припрема гориве смеше одвија непосредно у зони одвијања процеса сагоревања.
- Најпростији горионик је концентрични цевни горионик кроз који се одвојено доводе гасовито гориво и ваздух; гориво се доводи кроз горионик малог пречника у ваздух који струји кроз концентричну цев већег пречника.
- У зависности од режима струјања образује се ламинарни или турбулентни пламен.
- Основни феномен је молекуларна дифузија која се јавља услед разлика у концентрацијама на граници између зоне горива (гаса) и оксидатора (ваздуха).

Дифузионо сагоревање у ламинарној струји

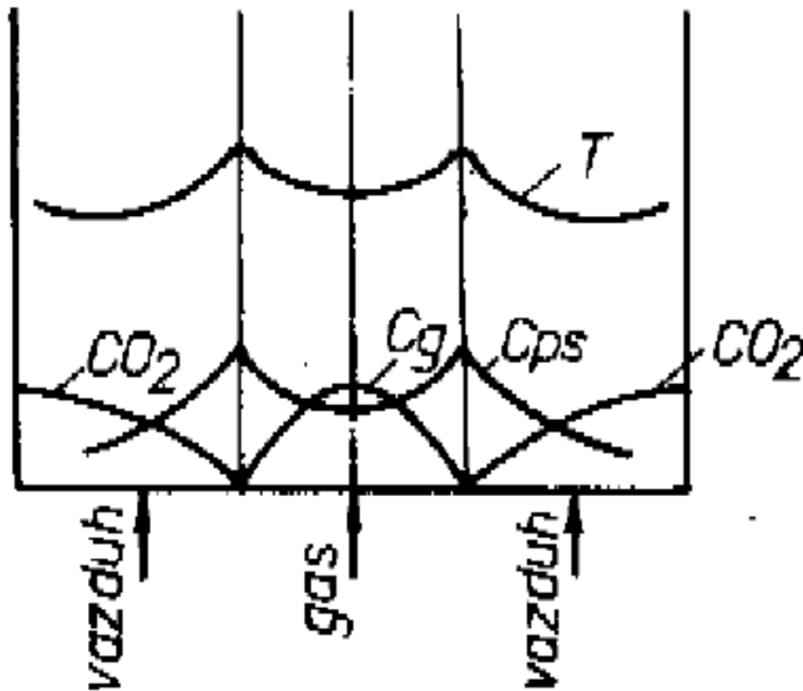

Количина ваздуха већа од
количине потребне за
сагоревање горива (случај а).

Пламен је издужен по оси
горионика.

Већа количина горива (случај
б), ширина пламена се
повећава.

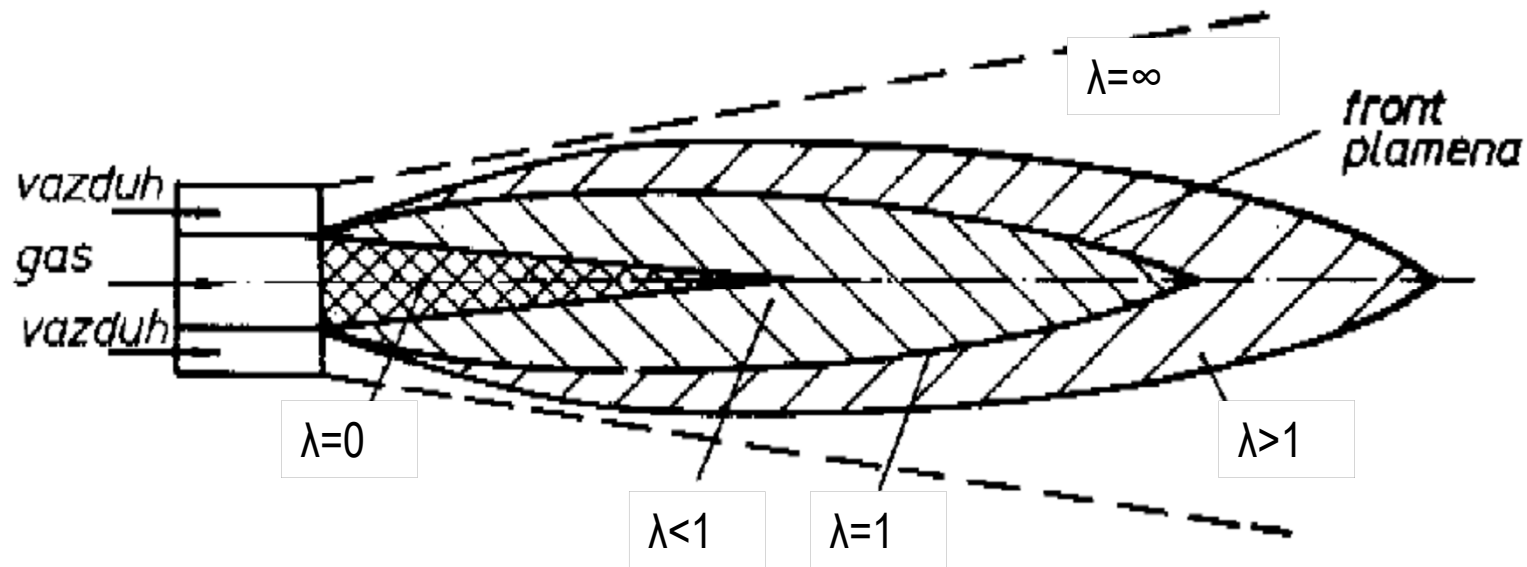
Дифузионо сагоревање у ламинарној струји

Расподела појединих
величина процеса
сагоревања (случај б).

Концентрација горива
је највећа по уздужној
оси пламена и смањује
се према границама
контуре пламена.

Анализа структуре ламинарног пламена

$\lambda<1$

Дифузија горива према спољним зонама, фронт пламена се помера напред

$\lambda=1$

Стехиометријска смеша, фронт пламена се стабилизује на овој граници

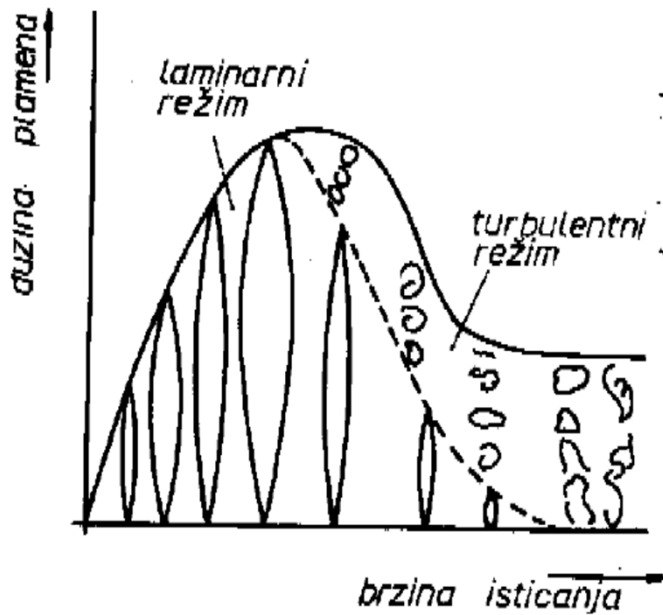
$\lambda>1$

Вишак оксидатора, не може се одржати стабилан пламен

Дужина ламинарног дифузионог пламена

$$L : \frac{d^2 U}{D}$$

$$L : d^2 U$$

Коефицијент молекуларне дифузије не зависи од димензија горионика и брзине, па је дужина дифузионог пламена пропорционална квадрату пречника горионика и брзине истицања.

Регулисање дужине дифузионог пламена заменом одређеног пречника горионика са већим бројем горионика мањег пречника – у граничном случају добија се тзв. беспламено сагоревање

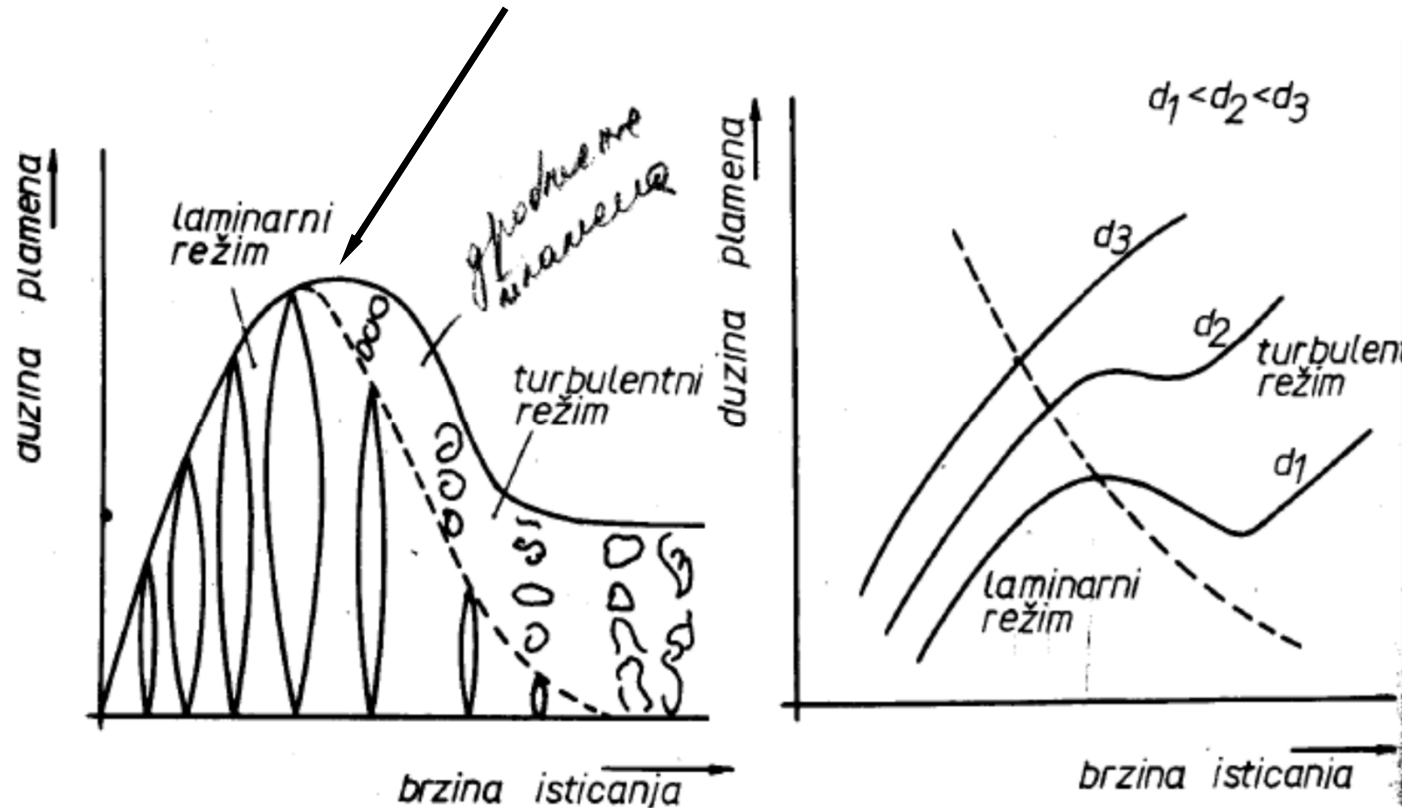
Дифузионо сагоревање у турбулентној струји

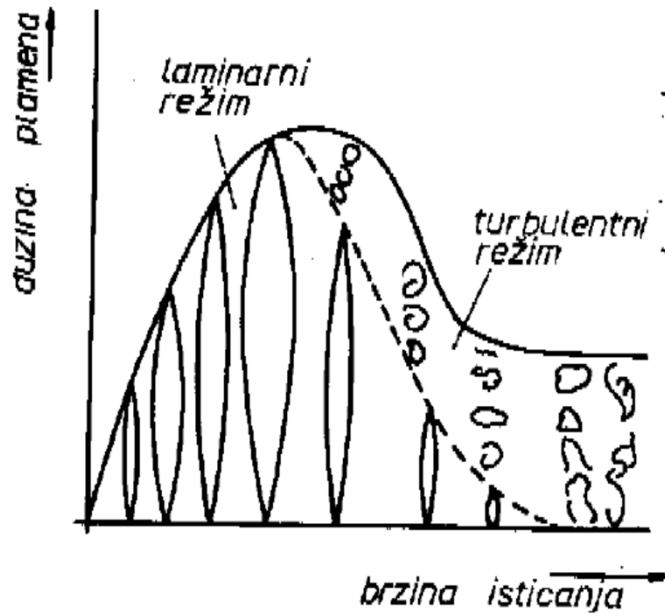
- Знатно сложеније како са аспекта физичко-хемијских појава, тако и са аспекта хемијске кинетике.
- Основни параметри су брзина и степен турбуленције.
- Прелазак из ламинарног у турбулентни режим одвија се при $Re=2500$ у зависности од врсте горива и примарног ваздуха.

Дифузионо сагоревање у турбулентној струји

Максимална брзина представља границу између ламинарног и турбулентног режима струјања

Дужина турбулентног дифузионог пламена

$$L : \frac{d^2 U}{DU} : d$$

Дужина пламена се повећава са повећањем брзине истицања до максималне вредности, а затим са даљим порастом брзине истицања дужина пламена се смањује уз појаву дробљења пламена. Преласком у турбулентни режим дужина пламена опада на неку вредност и остаје константна, уз све видљивију појаву дробљења пламена.

Кинетичко сагоревање

- Претходно припремљена смеша гасовитог горива и ваздуха у стехиометријском односу
- У зони формирања пламена ова смеша може да сагорева у ламинарном или турбулентном режиму
- Дужина пламена

$$L_{pl} ; \frac{r_m w_s}{U_N}$$

r_m - брзина струјања свеже смеше

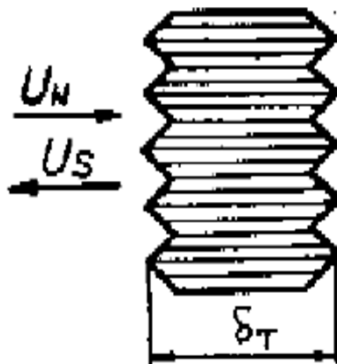
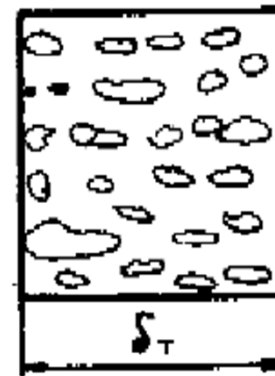
w_s - пречник млазнице горионика

u_N - нормална брзина сагоревања

Геометрија и степен разбијености пламена

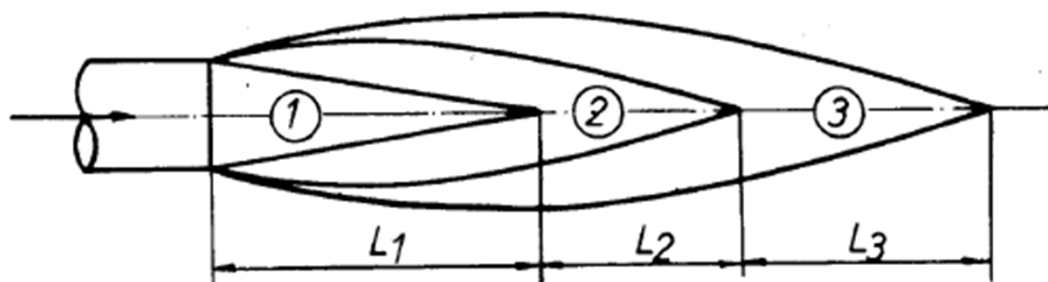
Ламинарни
пламен

Турбулентни пламен са малим
степеном турбуленције

Турбулентни пламен са великим степеном турбуленције – велики број раздробљених пламена, сагоревање се одвија кроз елементарне волумене гасне смеше. Фронт пламена је врло недефинисан како у простору, тако и временски.

Дужина турбулентног пламена

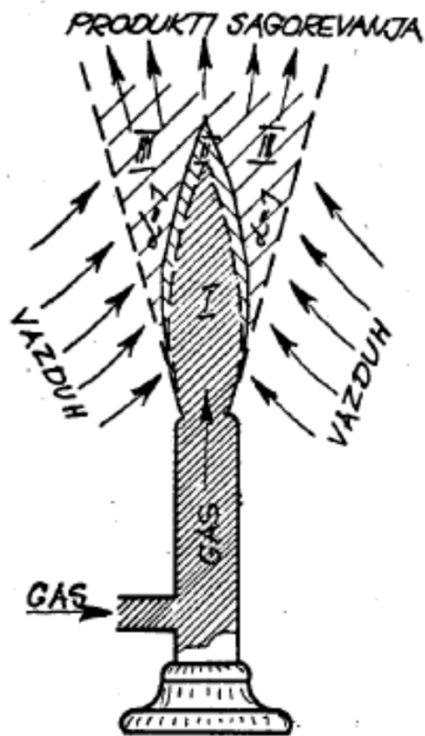
1 – зона хладног дела

2 – зона највеће измене материје

3 – зона догоревања

Дужина наведених зона је директно пропорционална брзини струјања и пречнику млазнице горионика, а обрнуто је пропорционална брзини сагоревања.

Дифузиони пламен

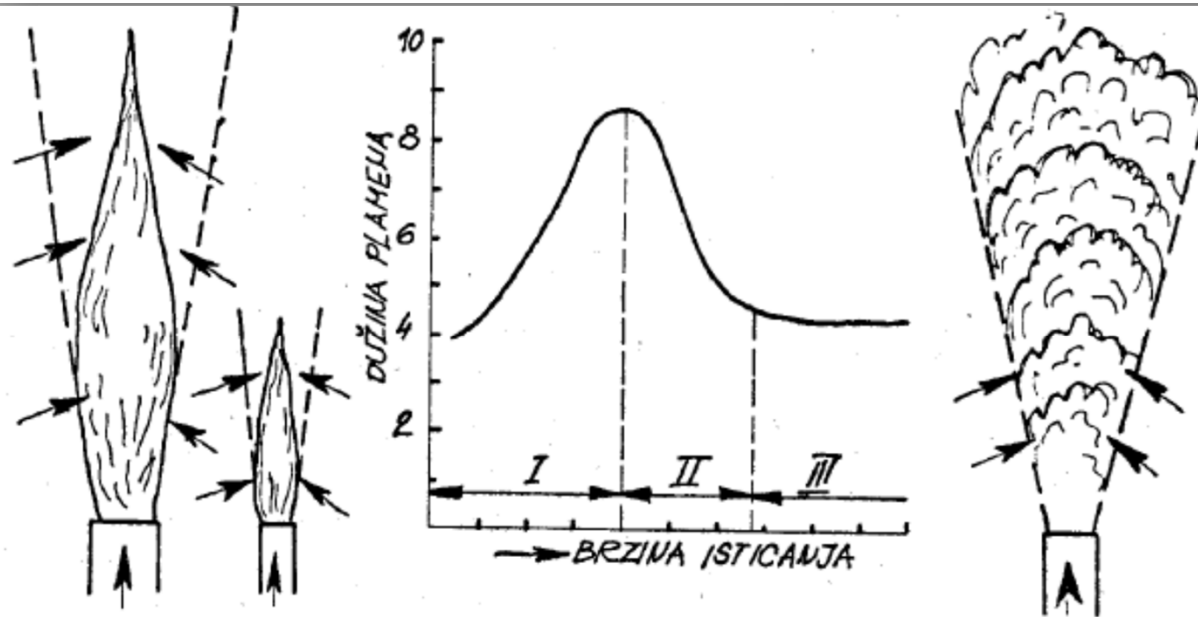
Пресек пламена код дифузионог горионика

I - Чист гас - гас истиче из горионика.

II - Смеша гасовитог горива и продуката сагоревања – Смеша се образује дифузионим мешањем гаса са ваздухом. Смеша се потпаљује и образује се зона стабилног фронта пламена. Процес споре молекуларне дифузије је изражен издуженим пламеном са оштрим врхом. Гас у зони непосредно уз горионик добија ваздух за сагоревање и услед сагоревања образују се продукти сагоревања.

III - Смеша ваздуха и продуката сагоревања - Молекули ваздуха неопходни за сагоревања преостале количине горива дифузијом пролазе кроз слој продуката сагоревања.

Дужина пламена

Дужина пламена се може мењати у зависности од радних параметара горионика. Повећањем брзине истицања повећава се и дужина дифузионог пламена, све до одређене границе када се јавља турбулентно струјање. При појави турбулентног струјања долази до интензивног образовања смеше на рачун померања слојева попречно у односу на струју. При чисто турбулентном режиму повећањем брзине истицања дужина пламена остаје непромењена.

Сагоревање гасовитих горива

Уређаји за сагоревање гасовитих горива

- Довођење одређене количине гаса и ваздуха до места сагоревања
- Паљење и сагоревање
- Стабилно сагоревање.

Уређаји за сагоревање гасовитих горива

■ Захтеви

- Обезбеђен одговарајући проток гаса и ваздуха
- Могућност регулације протока гаса у одређеном опсегу
- Сагоревање по одређеној методи (процедури)
- Остваривање стабилног пламена одређених топлотних и аеродинамичких карактеристика
- Безбедан, сигуран и дуготрајан рад
- Једноставна конструкција
- Задовољење захтева у погледу емисија токсичних компоненти
- .....

Уређаји за сагоревање гасовитих горива

- Основни параметри:
  - Номинална снага горионика
  - Регулација горионика по тоplotној снази
  - Номинални притисак гаса и ваздуха испред горионика
  - Номинална релативна дужина пламена
  - Притисак у комори за сагоревање
  - Бука, материјали
  - ....

Уређаји за сагоревање гасовитих горива

- Номинална снага горионика
  - максимална снага уз задовољење захтева о дозвољеним емисијама
  - зависи од протока гаса, топлотне моћи гаса, степена корисности

Уређаји за сагоревање гасовитих горива

- Максимална топлотна снага горионика
  - 0,9 снаге која одговара горњој граници стабилног сагоревања
- Минимална топлотна снага горионика
  - 1,1 снаге која одговара доњој граници стабилног сагоревања

Уређаји за сагоревање гасовитих горива

- Регулација горионика по тоplotној снази
  - Коефицијент граничног регулисања горионика – однос $\max$ и $\min$ тоplotне снаге
  - Коефицијент радног регулисања горионика – однос номиналне и $\min$ тоplotне снаге.

Уређаји за сагоревање гасовитих горива

- номинални притисак гаса испред горионика – притисак гаса непосредно испред горионика који одговара номиналној тоplotној снази при атмосферском притиску у ложишту
- максимални/минимални притисак гаса испред горионика – притисак испред горионика који одговара максималној/минималној тоplotној снази горионика

Уређаји за сагоревање гасовитих горива

- Номинални притисак ваздуха испред горионика – притисак ваздуха испред горионика који одговара номиналној тоplotној снази горионика при атмосферском притиску у ложишту

Уређаји за сагоревање гасовитих горива

- Номинална релативна дужина пламена
  - растојање дуж осе пламена од излазног пресека горионика, при номиналној снази, до тачке где концентрација CO_2 износи 95% максималне вредности при $\lambda=1$
- Специфични капацитет горионика
  - Однос масе горионика и номиналне снаге

Уређаји за сагоревање гасовитих горива

- Притисак у ложишту
  - притисак у зони излазног пресека горионика при номиналној тоplotној снази горионика
- Остале карактеристике
  - пречник излазног отвора горионика
  - пречник млазнице
  - температуре прегревања гаса и ваздуха
  - угао ширења пламена
  - димензије горионика
  - ...

Класификација горионика

- Начин мешања гаса и ваздуха
- Начин довођења ваздуха
- Номинални притисак гаса и ваздуха
- ....
- Начин регулације
- Врста гаса
- Начин регулације
- ....

Начин мешања гаса и ваздуха

- Гас се доводи без примарног вазуа, мешање само на основу дифузије ($\lambda=0$)
- Гас помешан са примарним вазухом, доводи се секундарни ваздух дифузијом ($\lambda<1$)
- Гас помешан са вазухом, мешање завршено до излаза из горионика – ејекторски горионици - усисан ваздух ($\lambda>1$)
- Гас помешан са вазухом, мешање није завршено до излаза из горионика – принудно довођење ваздуха ($\lambda>1$).

Номинални притисак гаса и ваздуха

- Дифузиони горионици ниског и средњег притиска ($\lambda=0$)
- Ејекторски горионици ниског притиска (атмосферски горионици) ($\lambda < 1$, $\lambda=0,3-0,7$)
- Ејекторски горионици средњег и високог притиска ($\lambda > 1$)
- Горионици са принудним довођењем ваздуха ниског и високог притиска - довођење ваздуха уз помоћ вентилатора ($\lambda > 1$).